

Katarzyna Grysińska

Wydarzenia muzyczne w Nakle nad Notecią

Po wyzwoleniu miasta w styczniu 1945 roku, niemal równocześnie z odbudową życia politycznego i gospodarczego, przystąpiono w Nakle do odbudowy życia kulturalnego. Charakterystyczny jest niewątpliwie fakt, iż to w okresie powojennym stworzono bazę wyjściową dla pokazania specyfiki regionalnej Krajny, dla której Nakło nad Notecią było i jest centralnym ośrodkiem¹.

Baza źródłowa do omawianego zagadnienia opiera się przede wszystkim na sprawozdaniach merytorycznych Nakielskiego Domu Kultury [dalej: NDK] jako głównego kreatora życia kulturalnego w Nakle, sprawozdaniach z działalności NDK przesyłanych regularnie do Wojewódzkiego Ośrodka Kultury i tamże przechowywanych. Istotnym źródłem są niewątpliwie kroniki prowadzone przez NDK. Niestety zachowało się jedynie kilka kronik z początku lat 70., następnie pojawia się kilkuletnia luka informacyjna i od 1979 roku jest już ciągłość, praktycznie do 1998 roku. Prawdopodobnie część kronik uległa zniszczeniu podczas włamania do siedziby ośrodka kilka lat temu. Kolejnym źródłem jest lokalna prasa nakielska, która jednakże pojawia się dopiero w latach dziewięćdziesiątych. Jej mankamentem jest to, że nastawiona jest przede wszystkim na monitorowanie życia politycznego, społecznego, sportowego, a wydarzenia kulturalne mają często odzwierciedlenie w krótkich ogólnikowych notatkach. Materiały archiwalne, głównie w postaci sprawozdań Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Nakle zawierają informacje szczerkowe i ogólnikowe, poza tym dotyczą tylko lat 50. i 60.

Głównym organizatorem, kreatorem, koordynatorem imprez kulturalnych w Nakle jest po dzień dzisiejszy Nakielski Ośrodek Kultury, który w 2008 roku będzie obchodził sześćdziesięciolecie działalności. Ośrodek ten działa od 1948 roku. Początkowo prowadzony był przez Powiatową Radę Związków Zawodowych na bazie tzw. „Strzelnicy”. 1 IX 1953 roku powstał Powiatowy Dom Kultury obejmujący działalnością merytoryczną cały powiat wyrzyski, do którego należało wówczas Nakło². W następstwie reformy administracyjnej z 1975 roku, decyzją wojewody bydgoskiego Powiatowy Dom Kultury w Nakle przekształcono w Nakielski Dom Kultury. Stanowić miał on filię Wojewódzkiego Domu Kultury w Bydgoszczy, zachował jednak zagwarantowaną statutem samodzielność pro-

¹ Z. Komaszewski, J. Księski, *Kultura w latach 1945–1986*, w: *Nakło nad Notecią. Dzieje miasta i okolic w latach 1299–1989*, Nakło 1990, s. 416.

² *Nakło nad Notecią. Dzieje miasta i okolic w latach 1990–1998*, część II, praca zbiorowa, Nakło 1998, s. 19.

gramową organizacyjną i finansową³. Kilka lat później Nakielski Dom Kultury z Radiem „N”, amfiteatrem, Muzeum Ziemi Krajeńskiej tworzyły Nakielski Ośrodek Kultury. Obecnie Nakielski Ośrodek Kultury jest jednostką samodzielną⁴.

Wspomniany amfiteatr nakielski mogący pomieścić 2,5 tysiąca widzów oddano do użytku w 1979 roku. Stworzyło to niewątpliwie doskonałe warunki do prezentacji dużych zespołów artystycznych, a także organizacji rozmaitych festynów i imprez na otwartym powietrzu. W amfiteatrze występowały m.in. Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk”, Centralny Zespół Wojska Polskiego⁵.

Zadaniem powstałego ośrodka miało być, zgodnie z założeniami polityki kulturalnej państwa, przede wszystkim upowszechnianie kultury i wspieranie amatorskiego ruchu artystycznego⁶. Szczegółowe wytyczne mówiły o konieczności upowszechniania muzyki, o organizowaniu tzw. punktów odbiorczych (czyli po prostu sal i widowni), akcji instruktorskiej kierowników chórów i orkiestr, opiece i wskazówkach repertuarowych, zaopatrzeniu placówek w instrumenty muzyczne, zapewnieniu współpracy najwybitniejszych muzyków terenu oraz wykorzystaniu „artystów przyjezdnych”, ponadto wprowadzano tzw. „słuchanie muzyki”. Początkowo zakładano także rozwój muzyki kościelnej i współdziałanie w tej materii z kuria⁷.

Do organizowania życia kulturalnego w mieście przystąpiono praktycznie zaraz po wyzwoleniu. Już w drugiej połowie 1945 roku rozpoczęto prace zmierzające do reaktywowania nakielskich chórów: mieszanego „Harmonia” i męskiego „Jedność”. Odtworzono i uzupełniono skład chórów, rozszerzono ich repertuary i jeszcze w 1945 roku chóry zaprezentowały się na estradach Nakła, a następnie innych miast województwa bydgoskiego, także w Bydgoszczy. Niestety obydwa chóry wskutek błędnej polityki kulturalnej zostały rozwiązane w latach pięćdziesiątych. W latach sześćdziesiątych podobny los spotkał prowadzoną przez Czesława Skrzypczaka kolejową orkiestrę dętą, która swoją działalność artystyczną rozpoczęła również zaraz po wyzwoleniu. Dopiero po kilku latach przerwy zorganizowano w Nakle ponownie orkiestrę dętą, tym razem przy Ochotniczej Straży Pożarnej⁸.

Przy Powiatowym Domu Kultury obok sekcji baletowej i rytmiki działały zespoły muzyczne, m.in. szczególnie popularny w latach sześćdziesiątych zespół „Błękitne Tony” (pod kierownictwem Ryszarda Kornaszewskiego) oraz zespoły estradowe: „Optymiści” i „Kontredans”. Zespoły wokalne i muzyczne były sil-

³ Z. Kornaszewski, J. Księski, op. cit., s. 426.

⁴ *Nakło nad Notecią*..., op. cit., s. 120.

⁵ Z. Kornaszewski, J. Księski, op. cit., s. 426-427.

⁶ *Ibidem*, s. 423.

⁷ Archiwum Państwowe w Bydgoszczy [dalej: APB], Urząd Wojewódzki Pomorski w Bydgoszczy [dalej: UWP – B], sygn. 3077.

⁸ Z. Kornaszewski, J. Księski, op. cit., s. 418-419.

nym ogniwem działalności Powiatowego Domu Kultury: aktywnie uczestniczyły w organizowanych w ówczesnym czasie imprezach muzycznych w Nakle⁹.

Mimo sporych trudności finansowych życie muzyczne nie pozostawało w zastoju i rozwijało się na miarę ówczesnych możliwości i założeń programowych. Praktycznie wszystkie święta państwowe były swoistym wydarzeniem muzycznym w mieście, imprezy muzyczne (imprezy z elementami muzycznymi) lat 50. i 60. to w dużej mierze akademie państwowe, czy programy artystyczne przygotowywane z okazji świąt okolicznościowych (np. święta 1 Maja, kolejnych rocznic: powstania Polski Ludowej, odzyskania niepodległości, Święta Ludowego Wojska Polskiego itp.), które naturalnie uświetniane były występami najczęściej lokalnych artystów, zespołów muzycznych, ludowych i działających wówczas chórów, orkiestr dętych. Dla przykładu w części artystycznej akademii z okazji jedenastej rocznicy wyzwolenia miasta, a więc w 1956 roku udział wzięli: żeński zespół wokalny zakładów mięsnych, zespół taneczny PDK, grupa solistów PDK, zespół wokalny męski, tercet rytmiczny PDK. W sumie wykonano 14 utworów wokalnie-instrumentalnych¹⁰.

Ponadto odbywały się imprezy o charakterze muzycznym niekoniecznie związane z kolejnymi świętami państwowymi. W sprawozdaniu z działalności Komisji Oświaty i Ośrodka Krzewienia Kultury i Sztuki gminy miejskiej Nakło nad Notecią wynika, że tylko w październiku 1945 roku w Nakle odbyły się 4 koncerty. Niestety brak jest szczegółowych informacji na temat tychże wydarzeń¹¹.

W następnym roku odbyły się w Wyrzysku, Nakle i Wysokiej uroczystości poświęcone Adamowi Mickiewiczowi, zaś 3 III Nakło w swoim zakresie zorganizowano akademię okolicznościową oraz imprezy muzyczne¹², z kolejnych sprawozdań wynika, że 15 VI 1946 roku w sali gimnazjum odbył się już II „Wieczór Artystyczny”, podczas którego uczniowie z gimnazjum i liceum zaprezentowali utwory wokalne, a także instrumentalne na skrzypce i fortepian. Kolejny wieczór, tym razem „Wieczór Muzyczny” o dość bogatym programie z utworami na fortepian (*Rapsodia* Liszta i *Odgłosy wiosenne* Sindinga), skrzypce i fortepian (*Mazur* Młynarskiego i fragmenty z operetki Dostala), oraz melodie polskie i Monsonlusa *Przy okienku*, uczniowie wspomnianych szkół urządzili już 3 VII 1946 roku¹³.

Ogólnym zarządzeniem Ministerstwa Oświaty w sali Strzelnicy Miejskiej w Nakle 15 VI 1946 roku urządzono „Święto Pieśni” dla szerokich mas społeczeństwa wraz z występami dzieci szkolnych i młodzieży. Obfity program składał się przede wszystkim z występów chórów młodzieży szkolnej, tańca i deklama-

⁹ Ibidem, s. 425.

¹⁰ APB. Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Nakle [dalej: PMRN – N], sygn. 348.

¹¹ APB. UWP – B. sygn. 3151.

¹² APB. UWP – B. sygn. 3151.

¹³ APB. UWP – B. sygn. 3077.

cji¹⁴. „Święto Pieśni” stało się po kilku latach cyklicznym wydarzeniem muzycznym w życiu Nakła, odbywającym się na przełomie wiosny i lata.

Nie zabrakło koncertów i występów gościnnych, np. 9 XI 1947 roku obył się w Nakle koncert „Polskiego Radia – Bydgoszcz”, zaś 14 XII tegoż roku koncert wokalny Kolejowego Towarzystwa Śpiewaczego „Halka” z Bydgoszczy¹⁵.

W ramach Roku Chopinowskiego w poszczególnych miastach województwa bydgoskiego, m.in. Brodnicy, Chełmnie, Chojnicach, Grudziądzu, Inowrocławiu, Nakle, Nieszawie, Tucholi, odbywał się szereg imprez, wieczorów, koncertów w wykonaniu wybitnych pianistów z udziałem śpiewaczek oraz orkiestry symfonicznej. Łącznie odbyło się 45 takich wieczorów. Do Nakła z koncertem z tej okazji, 8 V 1949 roku, przyjechał Edmund Rezler i Lidia Wesołowska¹⁶.

W latach 60. życie kulturalne skoncentrowane było wokół uroczystości obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego i 660-lecia istnienia Nakła. Komitet Obchodów Tysiąclecia Państwa Polskiego i VII wieków miasta Nakła (1964-1966) przewidział w bogatym repertuarze artystycznym: występy orkiestr ludowych, występ orkiestry wojskowej, festiwal zespołów artystycznych PSS województwa bydgoskiego, zjazd Towarzystw Śpiewaczych województwa bydgoskiego, występy zespołów świetlicowych, a także uroczyste pochody ulicami miasta z udziałem orkiestr dętych¹⁷.

Znacznie więcej informacji na temat wydarzeń muzycznych w Nakle o nieco bardziej konkretnym charakterze uzyskujemy począwszy od lat 70., kiedy to pojawiają się między innymi Kroniki Powiatowego Domu Kultury, a także zachowane sprawozdania z działalności Powiatowego Domu Kultury (później Nakielskiego Domu Kultury) przesyłane do Wojewódzkiego Ośrodka Kultury. Stałym wydarzeniem muzycznym były nadal akademie okolicznościowe z okazji rozmaitych świąt państwowych i różnych rocznic. Obok nich pojawia się jednak cały szereg imprez o charakterze jednorazowym lub cyklicznym.

W dniach 9-16 V 1971 roku odbywały się w Nakle Dni Ziemi Krajeńskiej. W ramach tychże dni zorganizowano Przegląd Zespołów Artystycznych Szkół Podstawowych. Wystąpiły zespoły wokalne, taneczne i chóry zarówno nakielskich, jak i podnakielskich szkół podstawowych, zaś podczas przemarszu zagrała orkiestra OSP z Kcyni. Wieczorem odbył się koncert zespołu estradowego PDK. Kilka dni później, 29 V 1971 roku odbył się Międzywojewódzki Przegląd Zespołów Regionu. Wystąpiły regionalne zespoły taneczne domów kultury, klubów, świetlic oraz związków zawodowych województwa bydgoskiego¹⁸.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ APB, UWP - B, sygn. 3314.

¹⁶ APB, UWP - B, sygn. 3126.

¹⁷ APB, PMRN - N, sygn. 352, 356.

¹⁸ Kronika Powiatowego Domu Kultury [dalej: PDK] w Nakle z roku 1971/1972.

Zapoczątkowane w roku 1970 Dni Ziemi Krajeńskiej, zwane także Dniami Krajny kontynuowane były w latach następnych, od 1976 roku jako Dni Nakła. Odbywały się one corocznie, zwykle w okolicach maja lub czerwca. Były doskonałą okazją do zaprezentowania dorobku kulturalnego miasta i regionu, w tym także zaprezentowania się na scenie nakielskiej miejscowych zespołów, często pojawiały się także gwiazdy estrady, zespoły zagraniczne itp., np. w ramach III Dni Nakła w roku 1978 zagrała m. in. Górnicza Orkiestra Dęta Inowrocławskiej Kopalni Soli, zaś w ramach V Dni Nakła obok koncertu galowego Zespołu Pieśni i Tańca „Krajna” odbył się koncert Orkiestry Dętej OSP w Nakle oraz występ cygańskiego zespołu „Roma”, z kolei w 1983 roku do Nakła z okazji Święta Miasta zjechała orkiestra kolejowa ZNTK w Bydgoszczy, wystąpiła Kapela Dudziarzy Wielkopolskich z Pałacu Kultury w Poznaniu, zaś artyści z Opery i Operetki w Bydgoszczy zaprezentowali program *W krainie melodii operetkowych*. Niewątpliwie dodatkową atrakcją był koncert laureatów Festiwalu Piosenki Harcerskiej '83. W ramach XII Dni Nakła (30 V – 5 VI 1987 roku) odbył się przegląd Orkiestr Dętych OSP, koncert galowy Zespołu Pieśni i Tańca [dalej: ZPiT] „Krajna” NDK, koncert „Czarnych Beretów”. Gośćmi honorowymi byli m.in. Andrzej Zaucha, Zbigniew Wodecki i Roman Wilhelmi. Wojewódzki Przegląd Orkiestr Dętych OSP odbył się również w ramach kolejnych, XII już Dni Nakła w 1988 roku, ponadto nakielanie podziwiali występy m.in. kapeli ludowej „Pałuki” z Szubińskiego Domu Kultury, zespołu artystycznego z Czerkas (ZSRR), ponadto odbył się występ chóru męskiego „Jedność” z NDK, ZPiT „Obertas” z Wierzbicy koło Radomia, kaszubskiej kapeli „Tury” z Chojnic; w kolejnych dniach wystąpiły również dziecięce zespoły wokalnie-instrumentalne¹⁹. Tradycja Dni Nakła kontynuowana była również po 1989 roku. W zasadzie forma imprezy nie uległa większym zmianom po dzień dzisiejszy.

W ramach Dni Nakła, ale również przy innych okazjach, w latach osiemdziesiątych do stałego kalendarza imprez muzycznych dołączyły występy rodzin muzykujących. Szczególną popularnością cieszyła się kapela muzykującej rodziny Kalinowskich z Szubina o nazwie „Apachy”²⁰.

Od 1976 roku (praktycznie zawsze w czerwcu) odbywały się Międzywojewódzkie Przeglądy Zespołów Folklorystycznych. Była to największa impreza kulturalna Nakła. Pierwszego dnia miał miejsce tradycyjny przemarsz wszystkich uczestniczących w przeglądzie zespołów ulicami miasta, po czym następowało otwarcie przeglądu i początek prezentacji zespołów. Wieczorem dnia drugiego odbywał się koncert finałowy. Czasami przegląd był jedną z imprez towarzyszą-

¹⁹ Kroniki NDK z lat: 1977/1978; 1980, 1983, 1987, 1988; Archiwum Wojewódzkiego Ośrodka Kultury w Bydgoszczy [dalej: Archiwum WOK], Nakielski Dom Kultury. Plany Pracy i Sprawozdania z działalności NDK za lata 1976-1984, sygn. 24/21; Archiwum WOK. Nakielski Dom Kultury. Plany Pracy i Sprawozdania z działalności NDK za lata 1978-1990, sygn. 3/44.

²⁰ Kroniki NDK z lat 1982-1990.

cych Dniom Nakła²¹, często jednak bywało tak, że przegląd odbywał się tydzień wcześniej lub później. Celem przeglądu miała być prezentacja i popularyzacja muzyki, pieśni i tańca regionu kaszubskiego, pałuckiego i kujawskiego. Impreza organizowana przez Wojewódzki Dom Kultury, Wojewódzką Radę Związków Zawodowych, Kujawsko-Pomorskie Towarzystwo Kulturalne, NDK pod patronatem Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy. W sumie występowało zwykle od 14 do 20 zespołów ludowych²². Podczas przeglądu, który odbył się 1 VI 1980 roku wystąpili m.in.: Kapela Regionalna „Tury” przy Chojnickim Domu Kultury, Kapela Ludowa z Nakła, Kaszubski ZPiT z Brus, Kujawski Zespół Regionalny (Stawsko Wielkopolskie), Międzyszkolny ZPiT (Czersk), Pałucki Zespół Ludowy (Cerekwica), Rodzina Muzykująca Gwizdów ze Złotnik Kujawskich, „Zaboracy” (Wiejskiego Domu Kultury Czyżkowy), ZPiT przy Technikum Rolniczym w Sypniewie, ZPiT „Krajna” przy NDK, ZPiT „Karolaki” przy Zespole Szkół Rolniczych, ZPiT Ziemi Sępoleńskiej, ZPiT przy Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Samostrzelu²³. W przeglądzie w 1991 roku główną nagrodę wspólnie z trzema innymi zespołami otrzymał nakielski ZPiT „Krajna”, dodatkowo zespół otrzymał zaproszenie na Festiwal Folkloru Krajów Nadbałtyckich w Gdańsku, odbywający się w dniach 2-4 VIII 1991 roku²⁴. W latach 90. liczba prezentujących się zespołów przekraczała wielokrotnie 20, i tak np. w 1993 roku do Nakła zjechało aż 25 zespołów folklorystycznych z województw bydgoskiego, włocławskiego i toruńskiego, wówczas wystąpił m.in. Kaszubski Zespół Folklorystyczny, Zespół „Kujawioki” z Osiecin, „Nadgopłowski Zespół Folklorystyczny”, „Kujawy” z Włocławka²⁵. Sporadycznie gościły także zespoły z województwa gdańskiego.

Międzywojewódzkie Przeglądy Zespołów Folklorystycznych odbywały się w Nakle regularnie do 1998 roku, wówczas to odbył się on po raz ostatni²⁶.

Obok Przeglądu Zespołów Folklorystycznych w Nakle odbywały się w kolejnych latach imprezy związane z Wojewódzkim Świętem Pieśni i Tańca. Czasami było to połączone z Przeglądem Zespołów Folklorystycznych, czasami odbywał się w ramach Dni Nakła, ale były i lata, kiedy stanowiło to odrębną okazję do zaprezentowania się zespołów ludowych²⁷. W programie przewidziany był zwykle barwny korowód, czyli przemarsz przybyłych do Nakła zespołów ulicami miasta, przegląd dziecięcych zespołów tanecznych oraz występy zaproszonych i rodzimych

²¹ Tak było np. w roku 1980, wówczas to V Dni Nakła odbywały się w dniach 29 V-1 VI 1980 roku. Przegląd Zespołów Folklorystycznych odbył się 1 VI; kronika 1980; Księga Pamiątkowa NDK – rok 1980.

²² Kronika NDK z roku 1980; „Dziennik Wieczorny” nr 35, 12 II 1980; „Gazeta Pomorska” nr 35, 14 II 1980.

²³ Kronika NDK z roku 1980.

²⁴ Kronika NDK 1990/1991.

²⁵ „Gazeta Pomorska” nr 143, 22 VI 1993.

²⁶ Archiwum NOK, Sprawozdanie z działalności merytorycznej NDK za lata 1990-2000.

²⁷ W roku 1982 Święto Pieśni i Tańca odbywało się w dniach 5-6 VI 1982 roku, zaś VII Dni Nakła dopiero w dniach 18-20 VI 1982 roku; Kronika NDK z roku 1982.

ZPiT, czy np. kapel ludowych m.in. Kaszubskiej z Brus, Kapeli Regionalnej Tury z Chojnic, Pałuckiej ze Żnina, Krajeńskiej z Nakła.²⁸

W ramach tzw. Nakielskiego Lata, w dniach 20-21 VI 1987 roku, odbył się nie tyle Przegląd Zespołów Folklorystycznych, co Międzywojewódzki Konkurs Zespołów Folklorystycznych Kaszub, Kujaw, Pałuk i Krajny w sumie wystąpiło 11 zespołów, poza konkursem wystąpił ZPiT krajna z NDK. W roku następnym (8-9 VI) impreza miała ponownie charakter Międzywojewódzkiego Przeglądu Zespołów Folklorystycznych z Kaszub, Krajny, Kujaw i Pałuk, w sumie wystąpiło 16 zespołów²⁹.

Swoistego rodzaju wydarzeniem muzycznym w historii Nakła, a przede wszystkim efektem wielokierunkowego działania NDK, wspierania przez NDK ludowego folkloru i popularyzowania historii i tradycji regionu było powołanie w 1977 roku Zespołu Pieśni i Tańca „Krajna”. Łączył on w sobie różne dyscypliny amatorskiego ruchu artystycznego, uwzględniał tradycje folklorystyczno-regionalne i narodowe. „Krajna” zadebiutowała 23 I 1978 roku na uroczystej akademii z okazji rocznicy wyzwolenia miasta spod okupacji hitlerowskiej. Zespół zaprezentował różne tańce i melodie, m.in. *Pałuczanka*, *Komar*, *Marynia*, *Wisielok*. Wybór na premierowy występ *Pałuckiej Suity* z sąsiedniego regionu Pałuk miał swoje uzasadnienie. Była to niejako konieczność, ponieważ rodzimy folklor krajeński nie był jeszcze dostatecznie opracowany. W miarę jednak upływu czasu w repertuarze „Krajny” znalazły się melodie oraz tańce krajeńskie oraz polskie tańce ludowe i narodowe. Zespół składał się z Kapeli Ludowej, grupy śpiewaczej oraz zespołu tanecznego. Kierownikiem artystycznym i choreografem zespołu przez wiele lat była Elżbieta Kornaszewska-Gil. Mimo rozmaitych trudności związanych zarówno z finansami, jak i z naborem młodzieży do zespołu tanecznego, „Krajna” systematycznie rozwijała swoją działalność i coraz częściej pojawiała się na estradach nie tylko województwa bydgoskiego, czy kraju, ale i poza jego granicami. Naturalnie również nakielanie mogli na bieżąco podziwiać sukcesy swoich krajan, którzy regularnie występowali na scenach amfiteatru nakielskiego, uświetniając swoimi występami rozmaite imprezy okolicznościowe³⁰.

10 X 1987 roku odbył się wielki koncert ZPiT „Krajna” dedykowany mieszkańcom miasta z okazji 10-lecia istnienia zespołu³¹, równie uroczyste obchodzono jubileusz 20-lecia zespołu. Koncert jubileuszowy odbył się 30 V 1997 roku, uczestniczyli w nim członkowie występujący w pierwszych latach istnienia i działalności zespołu, grupa taneczna, zespół Koła Gospodyń Wiejskich z Sadek, kapela ludowa i młodzież z aktualnej „Krajny”³².

²⁸ Kroniki NDK z lat: 1982, 1983.

²⁹ Kroniki NDK z lat 18/1987, 1988-1988.

³⁰ Z. Kornaszewski, J. Księski, op. cit., s. 426.

³¹ Kronika NDK z roku 1987.

³² Kronika NDK z roku 1997; „Czas Nakła” nr 22, 29 V 1997.

Nakło bardzo często gościło krajowe zespoły folklorystyczne, nie tylko przy okazji Przeglądów Folklorystycznych czy też Święta Pieśni i Tańca. W 1982 roku w lipcu wystąpił w Nakle Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Śląsk”, częstym bywalcem sceny nakielskiej był ZPiT Ziemi Bydgoskiej³³. Mieszkańcy miasta i okolic mieli także liczne okazje do zapoznania się z folklorem ludowym innych krajów europejskich. W lipcu 1978 roku w ramach obchodów Święta Odrodzenia Państwa Polskiego występował w Nakle ZPiT „Olza” z Czechosłowacji oraz ZPiT „Les Enfants d’Aurasio” z Francji; ponadto zagrał wówczas nakielski zespół „Kontredans” oraz zespół cygański „Roma dre weś”³⁴. W 1979 roku w ramach odbywających się w Nakle Dni Kultury Czechosłowackiej wystąpił ZPiT „Lucnica” z Czechosłowacji, w roku następnym nakielanie podziwiali występy ZPiT „Fior Di Macchia” z Marsylii, zaś w roku 1985 na ziemi krajeńskiej występowały zespoły folklorystyczne z Rumunii („Rewia z Pitesti”), Jugosławii i ZSRR³⁵. ZPiT „Ivan Mladen” z Zagrzebia wystąpił w Nakle w ramach XI Dni Nakła odbywających się w czerwcu w 1986 roku, zaś przy okazji uroczystości lipcowych w tymże roku wystąpił w Nakle z koncertem zespół Ludowy „Czerkas” z Rumunii. Występ ten odbył się w ramach prezentacji zespołów biorących udział w Bydgoskich Impresjach Muzycznych w roku 1986. Dwa lata później w lipcu Nakło również gościło zespoły uczestniczące w Bydgoskich Impresjach Muzycznych, m.in. „Ekeren” z Belgii, „Efrebikan” ze Szwajcarii oraz ZPiT „Wilni” z ZSRR, zaś w sierpniu 1989 roku w ramach rewizyty przyjechał do Nakła zespół ludowy „Fardelets” z regionu Forez, niedaleko Lyonu³⁶. W kolejnych latach do Nakła zawitał folklorystyczny ZPiT „Gareji” z Gruzji³⁷, z Włoch, który kilka dni później prezentował swój folklor również na bydgoskim rynku³⁸. W lipcu 1997 roku wystąpił turecki zespół ludowy Eyvan z Ankary, a w październiku 2004 roku zespół folklorystyczny ze Słowenii³⁹.

Wśród szeregu imprez o bardzo różnorodnym charakterze, były również te najbardziej typowe dla czasów minionych (czasów PRL), np. konkursy na najlepszych wykonawców piosenki radzieckiej, przy czym w 1984 roku NDK był organizatorem międzyrejonowych eliminacji piosenki radzieckiej⁴⁰.

W stałym repertuarze znajdowały się także koncerty w wykonaniu uczniów Zespołu Szkół Muzycznych z Bydgoszczy, zapoczątkowane jeszcze w latach siedemdziesiątych i kontynuowane w latach następnych, czy też rozmaite wieczory, wieczorki i tzw. spotkania przy świecach z udziałem artystów Filharmonii Pomorskiej, oraz koncerty dla zakładów pracy w wykonaniu artystów Opery i Operetki

³³ Kroniki PDK, następnie NDK z lat 1970-1996.

³⁴ Kronika NDK z roku 1977/1978; „Dziennik Wieczorny” nr 155, 12 VII 1978.

³⁵ Kroniki NDK z lat; 1979, 1980, 1985; Archiwum WOK.

³⁶ Kroniki NDK z lat: 1886, 1988, 1989.

³⁷ Kronika NDK z roku 1990/1991.

³⁸ Kronika NDK z roku 1993; „Gazeta Regionalna” nr 156, 7 VII 1993.

³⁹ Archiwum NOK, Sprawozdania NOK z działalności merytorycznej za lata: 1997, 2004.

⁴⁰ Z. Komaszewski, J. Księski, op. cit.

z Bydgoszczy bądź Opery Poznańskiej⁴¹. VI Dni Nakła w 1981 roku zainaugurowano spektaklem *Barona Cygańskiego* Johanna Straussa w wykonaniu artystów Państwowej Opery i Operetki w Bydgoszczy⁴². W kwietniu 1986 roku z okazji Dni Seniora odbył się koncert solistów opery bydgoskiej⁴³, w grudniu 1994 roku artyści Filharmonii Pomorskiej w swoim programie zaprezentowali kolędy staropolskie⁴⁴. W marcu 1996 roku artyści Opera Nova zaprezentowali słynne arie operetkowe, zaś 14 X 1997 roku z okazji dnia Edukacji Narodowej w Nakle wystąpiła Orkiestra Symfoniczna im. Johanna Straussa⁴⁵. Orkiestrę tę nakielanie mogli podziwiać również podczas występu w 1999 roku. W tymże samym roku podczas obchodów Święta Niepodległości wystąpiło trio smyczkowe z Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, a także Orkiestra Reprezentacyjna POW⁴⁶.

Częstym gościem w Nakle były rozmaite kapele podwórkowe, i tak np. 6 XI w sali PDK wystąpiła gdańska Kapela Podwórkowa, w 1976 roku Kapela Podwórkowa z Rynarzewa, w październiku tegoż roku Kapela z Katowic, zaś w listopadzie Gdańska Kapela „Dominikana”. Regionalne kapele gościły w Nakle również w latach osiemdziesiątych, np. w 1981 roku odbyły się w Nakle dwa koncerty Kapeli Czerniakowskiej z Warszawy, w lipcu 1984 grała w Nakle Gdańska Kapela „Bazar” i rodzinna Kapela Podwórkowa „Apachy” ze Żnina, zaś w sierpniu „Kapela Pałucka” ze Żnina⁴⁷.

Na scenie nakielskiej nie zabrakło również zespołów wojskowych, wśród których niewątpliwie najczęstszym był zespół estradowy Pomorskiego Okręgu Wojskowego „Czarne Berety”. Zespół występował przy okazji świąt o charakterze narodowym lub wojskowym, bądź po prostu z wojskowym programem artystycznym, jak to miało miejsce np. 28 II 1977 roku. Z kolei podczas inauguracji obchodów rozpoczęcia II Dni Nakła przypadających w dniach 25-29 maja 1977 roku nakielanie mogli wysłuchać koncertu Orkiestry Reprezentacyjnej Pomorskiego Okręgu Wojskowego z udziałem solistów, ponadto wystąpił wówczas nakielski zespół „Optymiści”, zespoły harcerskie oraz folklorystyczne regionu. Wspomniany zespół „Czarne Berety” raz jeszcze w tymże roku zagościł do Nakła, przy okazji obchodów Odrodzenia Państwa Polskiego w lipcu⁴⁸. Obchody Dni Nakła w kolejnych latach uświetniały m.in. występy zespołu estradowego Wojsk Lotniczych „Eskadra” z Poznania, zespołu Marynarki Wojennej „Flotylla”⁴⁹. Podczas

⁴¹ Kronika Powiatowego Domu Kultury w Nakle z rok 1976/1977 i kolejne; Archiwum WOK.

⁴² Archiwum WOK.

⁴³ Kronika NDK z roku 1986.

⁴⁴ Archiwum NOK; Sprawozdanie NOK z działalności merytorycznej za rok 1994.

⁴⁵ Archiwum NOK; Sprawozdania NOK z działalności merytorycznej za lata 1996, 1997.

⁴⁶ Archiwum NOK; Sprawozdanie NOK z działalności merytorycznej za rok 1999.

⁴⁷ Kronika PDK z roku 1971/1972; Kroniki NDK z lat: 1976/1977, 1984; Archiwum WOK, Plany i Sprawozdania.

⁴⁸ Kronika Powiatowego Domu Kultury w Nakle z rok 1977/1978.

⁴⁹ Kroniki NDK w Nakle z lat 1978/1979, 1980.

uroczystości Święta Odrodzenia Polski Ludowej występował m.in. reprezentacyjny zespół estradowy Warszawskiego Okręgu Wojskowego „Desant”, Centralny Zespół Artystów Wojska Polskiego⁵⁰, zaś w czerwcu 1990 roku w Nakle gościł zespół estradowy Wojsk Obrony Powietrznej Kraju „Radar”⁵¹.

Wydarzeniem muzycznym dla społeczności nakielskiej były niewątpliwie występy znanych artystów, piosenkarzy, zespołów itp. W październiku 1971 roku w Nakle wystąpił Mieczysław Fogg, w styczniu 1977 Krzysztof Cugowski i „Budka Suflera”, z początkiem 1978 roku w Nakle odbył się program artystyczny *Tobie śpiewam tę pieśń* poświęcony Janowi Kiepurze, w listopadzie 1979 roku do Nakła zawitała Anna Jantar. Na początku 1983 roku w Nakle wystąpił popularny zespół „Bajm”, w czerwcu „Lady Pank”, a jesienią Irena Santor, w kwietniu 1984 roku zaśpiewała Eleni, która zawitała do Nakła również dwa lata później wraz z czołową piosenkarką NRD Chris Doerek⁵².

4 XII 1985 roku w Nakle odbył się koncert *Warszawo, Ty moja Warszawo* organizowany przez Komitet Budowy Pomnika Bohaterów Powstania Warszawskiego’44 z udziałem Jerzego Połomskiego i Grażyny Łobaszewskiej⁵³.

W latach 90. w Nakle pojawiają się kolejni popularni wykonawcy polskiej sceny rozrywkowej, np. „Skaldowie”, „Żuki”, Andrzej Rosiewicz, Halina Frąckowiak, Zbigniew Wodecki, Krzysztof Krawczyk, Violetta Villas, Hanka Bielicka czy Zespół „Varius Manx”⁵⁴.

Nakło było gospodarzem nie tylko Przeglądów Folklorystycznych. 30 IX 1979 roku NDK zorganizował Przegląd Zespołów Wokalno-Instrumentalnych „Gitariada’79”. Celem tego przedsięwzięcia było przede wszystkim spopularyzowanie ruchu muzycznego wśród młodzieży. W październiku tegoż roku w NDK odbyły się rejonowe eliminacje IV Ogólnopolskiego Przeglądu Piosenki Młodzieżowej⁵⁵. „Gitariada” organizowana pod patronatem Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego odbywała się w Nakle również w latach kolejnych⁵⁶. 18 VI 1983 roku odbył się w Nakle Wojewódzki Przegląd Zespołów Instrumentalnych, Instrumentalno-Wokalnych i Wokalnych młodzieży od lat 16. Organizatorami było Kuratorium Oświaty i Wychowania w Bydgoszczy, NDK oraz Zespół Problemowy ds. upowszechniania Kultury Muzycznej wśród dzieci i młodzieży przy Pałacu Młodzieży w Bydgoszczy. Impreza o tym charakterze odbyła się także w roku kolejnym⁵⁷. Natomiast 3 i 4 IX 1983 roku odbył się Międzywojewódzki Przegląd Rockowych Zespołów Instrumentalnych i Instrumental-

⁵⁰ Kronika NDK z lat: 1982, 1986.

⁵¹ Kronika NDK z roku 1990.

⁵² Kronika Powiatowego Domu Kultury w Nakle z lat: 1971/1972; Kroniki NDK z lat: 1976/1977, 1977/1978, 1979, 1983-1984.

⁵³ Kronika NDK z roku 1985.

⁵⁴ Kroniki NDK z lat 1990-1998, Sprawozdania merytoryczne NOK za lata 1993-2005.

⁵⁵ Kronika NDK z roku 1979.

⁵⁶ Kronika 1982, „Gazeta Pomorska” nr 176, 8 IX 1982.

⁵⁷ Kroniki NDK z lat: 1983, 1984.

no-Wokalnych, pod nazwą Nakielskie Impresje Rockowe. Impreza została zorganizowana przez Estradę Bydgoską, NDK, Kujawsko-Pomorskie Towarzystwo Kulturalne, Polskie Radio i TVB. W roku następnym Nakło było gospodarzem II Nakielskich Impresji Rockowych⁵⁸; niestety, brak informacji o kontynuacji tegoż przedsięwzięcia.

W Nakle odbywają się także co jakiś czas Międzywojewódzkie Przeglądy Orkiestr Dętych, m.in. 13 VI 1982 roku mieszkańcy Nakła mogli podziwiać musztrę w wykonaniu Orkiestry Dętej Zespołu Szkół Elektronicznych w Bydgoszczy, przemarsz kolejnych orkiestr ulicami miasta, a następnie koncerty i występy laureatów⁵⁹. Kolejny Przegląd Orkiestr Dętych OSP odbył się w Nakle w 1987 i 1988 (wówczas też Nakielska Orkiestra Dęta OSP zajmowała I miejsca), oraz w roku 1995 roku⁶⁰.

Przełom lat 80./90. nie pozostaje bez wpływu na kalendarz wydarzeń muzycznych w Nakle nad Notecią. Uwidacznia się on przede wszystkim w tej części imprez, które związane są z uroczystymi obchodami świąt państwowych. W nowej rzeczywistości historycznej okazją do zorganizowania części artystycznej staje się m. in. rocznica wyzwolenia Nakła, obchody Święta Konstytucji 3 Maja, 15 sierpnia, 11 listopada. Stałymi uczestnikami oprawy muzycznej uroczystości związanych z obchodami tychże świąt są niewątpliwie chór „Jedność” („Soli Deo”)⁶¹,

⁵⁸ „Gazeta Pomorska” nr 191, 15 VIII 1983; Kroniki NDK z lat: 1983, 1984.

⁵⁹ Kronika NDK z roku 1982.

⁶⁰ Kroniki NOK z lat: 1987, 1988, 1995; materiały udostępnione przez J. Zasadę, kapelmistrza Orkiestry Dętej OSP w Nakle.

⁶¹ Chór „Soli Deo” (właściwie „Jedność”) powstał w 1927 roku z inicjatywy księdza Ignacego Gepperta przy parafii pw. św. Wawrzyńca w Nakle. Działalności nie zaprzestał w okresie okupacji niemieckiej wykonując swoje utwory, również kolędy po łacinie, również i w czasach stalinizmu uświetniał swoim śpiewem uroczystości religijne. Po rozwiązaniu chóru w latach pięćdziesiątych stopniowo reaktywował on swoją działalność w latach osiemdziesiątych skupiając śpiewaków obydwu nakielskich parafii. Z inicjatywy księdza proboszcza Józefa Jedrusika chór przyjął nazwę „Soli Deo”; by uczcić pamięć Prymasa Tysiąclecia Kardynała Stefana Wyszyńskiego, który w herbie umieścił słowa „Soli Deo” (jedynemu Bogu). Poza repertuarem pieśni religijnych chór miał także bogaty program pieśni świeckich i patriotycznych, z którym występował pod dawną historyczną nazwą „Jedność”. Do reaktywowania tego nurtu twórczości przyczynił się długoletni dyrektor NOK Zygmunt Komaszewski. Od 1986 roku obowiązki dyrygenta chóru pełnił Franciszek Trybuszewski. W styczniu 1989 roku chór po raz pierwszy wystąpił na scenie NDK z koncertem kolęd. W koncercie brały udział także inne chóry należące do Państwowego Zarządu Chórów i Orkiestr w Bydgoszczy. W latach dziewięćdziesiątych po kolejnych ciężkich chwilach związanych z odejściem jako dyrygenta p. Tybuszewskiego i kłopotami z naborem nowych członków chór odrodził się dzięki zaangażowaniu i uporowi księdza proboszcza Jana Andrzejczaka, który był opiekunem chóru od 1992 roku. W październiku 1997 roku do grupy mężczyzn dołączyła grupa chłopców i powstał chór chłopięczo-męski przy nakielskiej farze. Skład zespołu stanowili byli członkowie chóru i uczniowie nakielskich szkół. Odnowiony chór działa pod kierunkiem Moniki Wilkiewicz i jej męża Radosława (absolwenci Akademii Muzycznej w Bydgoszczy). Pierwszy koncert w odnowionym składzie chór dał podczas uroczystości Bożego Narodzenia w 1996 roku podczas Mszy Świętej. Od 1998 roku dyrygentem chóru został Radosław Wilkiewicz. Obecnie chór swoimi występami uświetnia uroczystości religijne (np. Boże Ciało, Msze św. odpustowe, świąteczne, czy np. uroczystości odbywające się w dniach 2-4 X 1997 roku związane z peregrynacją relikwii św. Wojciecha itp.), państwowe i lokalne np. 27 IV 2003 roku podczas koncertu z okazji nadania ZSŻS w Nakle imienia komandora Romanowskiego wystąpiły chóry: „Halka” z Wyrzyska. Chór Akademicki z ATR w Bydgoszczy, chór męski z Wyrzyska oraz „Soli Deo”, zaś na zakończenie uroczystości chóry wspólnie z Młodzieżową Orkiestrą ZSŻS wykonały kilka utworów o tematyce religijnej. 4 X 2003 roku chór „Soli Deo” uświetnił swoim śpiewem inaugurację obchodów 25-lecia pontyfikatu Jana Pawła II, zaś 16 X w rocznicę wyboru Jana Pawła II dał koncert w nakielskiej farze, a 10 listopada 2003 roku chór wystąpił z koncertem podczas akademii z okazji 85. rocznicy odzyskania niepodległości. Zaspiewał wówczas 11 pieśni patriotycznych. Do stałej tradycji życia muzycznego weszły już koncerty kolęd i pastorałek w wykonaniu m.in. chóru „Soli Deo”. Wydarzeniem muzycznym i miłym prezentem nie tylko dla nakielan było nagranie przez „Soli Deo” własnej płyty, na której jest 6 polskich kolęd. Nagranie odbyło się w NOK, uczestniczyło w nim 31 chórzystów (choć pełen skład, to 39 chórzystów). Powyższe informacje zostały w dużej mierze zaczerpnięte z pracy licencjackiej P. Grzeszczaka poświęconej chórowi „Soli Deo” udostępnionej przez Bibliotekę w Nakle n. Notecią.

Orkiestra Dęta OSP w Nakle⁶² i Młodzieżowa Orkiestra Dęta ZSŻS⁶³, a także miejscowe zespoły amatorskie⁶⁴.

11 XI 1988 roku odbył się np. koncert zespołu Szkół Muzycznych z Bydgoszczy oraz m.in. Chóru „Jedność”. Chór „Jedność” wraz z ZPiT wystąpił podczas uroczystości związanych z obchodami 70. rocznicy powrotu Nakła do Polski, a z Orkiestrą Dętą OSP w Nakle podczas akademii z okazji święta Konstytucji 3 Maja (np. w 1994 roku)⁶⁵.

Wiele imprez kulturalnych, muzycznych jest kontynuowanych, m.in. wspomiane Międzywojewódzkie Przeglądy Zespołów Folklorystycznych, Dni Nakła.

Tradycja spotkań z folklorem została odnowiona w Nakle przed kilkoma laty. W lipcu 2002 roku odbył się w Nakle I Międzynarodowy Festiwal Zespołów Folklorystycznych: Nakło Folk 2002. Zaprezentowały się wówczas zespoły z Grecji, Bułgarii, Hiszpanii i Polski. W następnym roku festiwal poprzedziły odbywające się na Starym Rynku koncerty: zespołu instrumentalnego z Ukrainy oraz zespołów z Białorusi i Turcji, zaś w samym festiwalu udział wzięły również lokalne zespoły folklorystyczne „Krajna”, „Kaszuby”, „Swojacy”. W ramach Nakło Folk 2004 miasto gościło zespoły z Chorwacji, Węgier, Gruzji oraz rodzimych górali „Mały Haścik”⁶⁶.

Okazją do przeglądu regionalnej twórczości folklorystycznej jest odbywający się w Sadkach (nieopodal Nakła) Regionalny Przegląd Zespołów Folklorystycz-

⁶² Orkiestra Dęta OSP w Nakle powstała w 1966 roku. Pierwszy występ orkiestry miał miejsce 1 maja 1967 roku i zapoczątkował jej działalność artystyczną. Od tej pory orkiestra każdego roku brała udział w obchodach świąt majowych, uczestniczyła w capstrzykach, koncertach, akademiach na terenie miasta, gminy, powiatu, a także i województwa. Obecnie w zakres działalności orkiestry wchodzi m.in. doroczny koncert w ramach Finału WOŚP, koncert kołęd, udział w uroczystościach majowych, obchodach Dni Strażaka, konkursach orkiestr dętych, koncert w ramach Dni Kultury Chrześcijańskiej, a także tradycyjnych uroczystościach państwowych i lokalnych. Orkiestra ma w swoim dorobku artystycznym także szereg występów poza granicami kraju. Obecnie funkcje kapelmistrza orkiestry pełni Józef Zasada, zaś prezesem orkiestry jest Bogdan Kubik. Informacje udostępnione przez B. Kubika i J. Zasadę.

⁶³ Początki młodzieżowej Orkiestry Dętej Zespołu Szkół Żeglugi Śródlądowej w Nakle sięgają lat sześćdziesiątych XX wieku. Orkiestra funkcjonowała w latach 1963-1967. Niestety, mimo dogodnych warunków rozwoju orkiestra została rozwiązana z powodu choroby dyrygenta. 1 IX 1976 roku, po dziewięcioletniej przerwie orkiestrę zaczęto organizować ponownie, jej dyrygentem został Czesław Szczypczak. Orkiestra zaopatrzona w nowe instrumenty osiągała coraz lepsze wyniki i sięgała po coraz ambitniejszy program. Niestety po pięciu latach wskutek śmierci dyrygenta zakończyła swoją działalność. Po sześcioletniej przerwie po raz kolejny przystąpiono do organizowania orkiestry z dniem 1 IX 1987 roku zatrudniając jako kapelmistrza Józefa Zasadę, byłego kapelmistrza Orkiestry Dętej POW. Po rocznej pracy orkiestra rozpoczęła występy na terenie szkoły i miasta, a po półtora roku brała już udział w konkursach orkiestr dętych organizowanych przez Kuratorium Oświaty i Wychowania w Bydgoszczy. W październiku 1996 roku nowym kapelmistrzem i dyrygentem został Zbigniew Rydelski, który kieruje orkiestrą po dzień dzisiejszy. Repertuar Orkiestry stanowią utwory okolicznościowe, marsze, opracowania muzyki rozrywkowej i jazzowej, utwory kościelne oraz kołеды. Orkiestra aktywnie uczestniczy w konkursach i przeglądach orkiestr dętych zajmując wysokie lokaty. Trzykrotnie zespół uczestniczył w zagranicznych festiwalach orkiestr dętych. Orkiestra rocznie daje około 30 koncertów na terenie całego województwa kujawsko-pomorskiego, aktywnie też włącza się w uroczystości religijne i państwowe na terenie miasta i powiatu Nakło. W październiku 2000 roku orkiestra nagrała płytę, na której znajduje się 14 utworów w jej wykonaniu. Informacje pochodzą z materiałów udostępnionych przez Z. Rydelskiego.

⁶⁴ Materiały udostępnione przez Z. Rydelskiego, kapelmistrza Młodzieżowej Orkiestry Dętej ZSŻS; materiały udostępnione przez J. Zasadę; Kroniki NDK z lat 1989-1998, sprawozdania merytoryczne NOK za lata 1993-2005.

⁶⁵ Kroniki NDK z lat: 1988, 1989, 1994.

⁶⁶ Międzynarodowy Przegląd Zespołów Folklorystycznych odbywał się w dniach 11-12 VII 2003 roku, a koncert na Starym Rynku miał miejsce 9 VII 2003 roku; Sprawozdania merytoryczne z działalności NOK za lata 2002-2005.

nych im. Zygmunta Konarzewskiego pod patronatem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W czerwcu 2006 roku był to już drugi tego rodzaju przegląd⁶⁷.

Od końca lat osiemdziesiątych Kroniki NDK odnotowują regularnie odbywające się koncerty kolęd i pastorałek, np. w koncercie ze stycznia 1987 roku występowały chóry z całego województwa, m.in. „Dzwon” (Bydgoska Spółdzielnia Mieszkaniowa), „Hal-ka” (Izba Rzemieślnicza w Bydgoszczy), „Hasło” (ZNTK w Bydgoszczy) oraz Kaszubska Kapela Ludowa „Krebarze”, zaś 19 I 1988 roku odbył się w NDK koncert kolęd i pastorałek w wykonaniu chórów „Jedność” z Nakła i „Hasło” oraz „Dzwon” z Bydgoszczy, a 18 I 1989 roku w koncercie kolęd udział brał chór żeński WSP „Harmonia” i „Hasło” z Bydgoszczy, „Moniuszko” ze Żnina i „Jedność” z Nakła, ponadto kaszubski ZPiT „Krebane” z Brus⁶⁸.

W latach 90., obok koncertów kolęd i pastorałek, wskazać należy koncerty noworoczne w wykonaniu nakielskich chórów „Jedność”, „Soli Deo” oraz orkiestr dętych: Orkiestry Dętej OSP i młodzieżowej Orkiestry Dętej ZSŻS. Koncerty te w ostatnich latach odbywają się najczęściej w nakielskich kościołach pw. św. Wawrzyńca i pw. św. Stanisława⁶⁹. Są one niejednokrotnie połączone ze zbiórką pieniędzy na WOŚP. Koncert noworoczny z 24 I 1995 roku, podczas którego zagrała Orkiestra Dęta OSP, zaśpiewał chór „Jedność” oraz Helena Wojciechowska, związany był również z 50. rocznicą zniesienia okupacji⁷⁰.

Również w tym roku (2006) odbył się tradycyjny koncert kolęd w wykonaniu Młodzieżowej Orkiestry Dętej ZSŻS, jednakże ze względu na ogłoszoną żałobę narodową młodzież zagrała tylko cześć pierwszą koncertu, czyli kolędy, zrezygnowano z części drugiej, w której miano zagrać utwory nowe i starsze grane przez orkiestrę⁷¹.

28 III 1995 roku odbył się w Nakle po raz pierwszy Przegląd Piosenki Chrześcijańskiej, wystąpił wówczas m.in. zespół działający przy kościele pw. św. Stanisława prowadzony przez ks. Andrzeja Kalitę. W roku następnym w ramach tzw. Majowego Maratonu Rozrywki (a więc tym razem w maju) odbył się II Dekanalny Przegląd Piosenki Chrześcijańskiej „Cantate Deo”. Przeglądy kontynuowane były w latach następnych i gromadziły wykonawców z Nakła, Bydgoszczy, Olszewki, Wyrzyska. Przegląd z roku 1999 odbywał się pod hasłem pielgrzymki Ojca św. do Polski⁷².

⁶⁷ Sprawozdanie merytoryczne z działalności NOK za rok 2005; „Czas Nakła” nr 25, 23 VI 2006.

⁶⁸ Kroniki NDK z lat: 1987-1989.

⁶⁹ Materiały udostępnione przez Z. Rydelskiego, kapelmistrza Młodzieżowej Orkiestry Dętej ZSŻS; materiały udostępnione przez J. Zasadę, kapelmistrza orkiestry OSP w Nakle; kroniki NOK z lat 1990-1996.

⁷⁰ Sprawozdanie merytoryczne NOK za rok 1995.

⁷¹ „Czas Nakła” nr 5, 2 II 2006.

⁷² Kroniki NOK z lat: 1995-1998; „Gazeta Pomorska” nr 74, 28 III 1995; Sprawozdania NOK z działalności merytorycznej za lata 1995-1999.

W ostatnich latach w ramach Dni Kultury Chrześcijańskiej, nie wiosną, lecz jesienią odbywa się w Nakle organizowany m.in. przez jednostki kościelne Diecezjalny Przegląd Piosenki Religijnej⁷³.

Swoistym wydarzeniem muzycznym, zwłaszcza dla starszej części mieszkańców miasta i regionu, była prezentacja dorobku muzycznego nakielskich seniorów. W programie zaproponowanym 10 VI 1997 roku wystąpił chór seniorów „Pogodna Jesień” grupa śpiewacza „Notecianki”. Gościnnie wystąpił duet muzyczny „Nonliquet” i kwartet rodzinny Sojów z Więcborka. Tymczasem rok później (17-18 IV 1998) w NOK odbył się po raz pierwszy Wojewódzki Przegląd Artystycznego Ruchu Seniora „Ars’98”, podczas którego zaprezentowało się 30 amatorskich zespołów, chórów, kabaretów i artystów indywidualnych z regionu. Gościnnie wystąpił chór klubu Seniora z NOK „Pogodna Jesień”, zaś w części konkursowej „Notecianki” z Nakła oraz „Sadkowanie” z Sadek⁷⁴.

W roku 1999 młodzież i nauczyciele ZSZŚ zorganizowali po raz pierwszy w Nakle obchody Święta Morza. Uświetnił je występ orkiestry z Drezdenka, zaś uroczystość na stałe wpisała się w kalendarz wydarzeń muzycznych Nakła⁷⁵.

Nakielski Ośrodek Kultury od kilku lat jest organizatorem szeregu imprez dla dzieci i młodzieży m.in. eliminacji rejonowych do „Spotkań z piosenką dziecięcą”, Konkursu Wiersza i Piosenki Przedszkolnej, Wojewódzkiego Konkursy „Rymy i Rytm”. W 1993 roku zorganizowano Festiwal Piosenki Dziecięcej, podczas którego zaprezentowały się dziecięce zespoły z gminy Nakło. W listopadzie 1999 roku zorganizowano I Powiatowy Przegląd Poezji i Piosenki Patriotycznej, powtórzony również w roku następnym; zaś w czerwcu 1999 roku odbył się przegląd Artystyczny Szkół Podstawowych Artus’99⁷⁶.

Naturalnie NOK organizuje także imprezy przeznaczone dla starszej publiczności, i tak np. w 1996 roku mieszkańcy Nakła mogli wysłuchać koncertu szantowego hollenderskiego chóru „Noszelle Singers”. 3 III 1997 roku odbył się w Nakle koncert Zbigniewa Woźnego grającego na gitarze klasycznej, który zaprezentował muzykę hiszpańską i latynoamerykańską. W sierpniu 1998 roku odbył się Przegląd Kapel Weselnych⁷⁷.

Z okazji 700-lecia nadania miastu praw miejskich 1999 wystąpił w nakielskim amfiteatrze chór „Poznańskie Słowiki” pod dyrekcją Stefana Suligrosza⁷⁸.

W sierpniu 2000 roku odbyła się w Nakle impreza ludowa pod hasłem „Cudze chwalicie, swego nie znacie”. Wśród wielu atrakcji przewidziano festyn z występami zespołów cygańskich oraz zespołu ludowego „Sadkowiczanie”⁷⁹.

⁷³ Sprawozdanie NOK z działalności merytorycznej za rok 2004.

⁷⁴ Sprawozdania NOK z działalności merytorycznej za lata: 1997-1998.

⁷⁵ „Czas Nakła” nr 26, 1 VII 1999; nr 25, 23 VI 2005.

⁷⁶ Sprawozdania NOK z działalności merytorycznej za lata 1993-2005.

⁷⁷ Sprawozdania NOK z działalności merytorycznej za lata 1996-1998.

⁷⁸ „Czas Nakła” nr 39, 29 IX 2005.

⁷⁹ „Czas Nakła” nr 32, 10 VIII 2000.

W kwietniu 2004 roku z okazji Światowego Dnia Inwalidy odbył się koncert ZPiT „Krajna” oraz „Młodej Krajny”, a następnie recital J. Połomskiego, zaś w maju wystąpiła holenderska orkiestra „Psalm 150”⁸⁰.

Niewątpliwie wielkim wydarzeniem o charakterze muzycznym, które odbyło się jesienią 2005 roku dla mieszkańców Nakła było zwycięstwo nakielanina Rafała Blechacza w Międzynarodowym Konkursie Pianistycznym im. F. Chopina w Warszawie. Nakielska prasa dość skrupulatnie odnotowywała kolejne sukcesy młodego pianisty⁸¹. Na początku listopada 2005 roku Rafał Blechacz przybył do Nakła. Podczas spotkania z przedstawicielami władz lokalnych i społeczności nakielskiej burmistrz Piotr Centała poprosił pianistę o objęcie patronatu nad konkursem młodych talentów, który ma się odbywać w Nakle. Władze zobowiązały się także wyposażyć sale w Samostrzelu w instrument godny artysty. Na zakończenie spotkania wysłuchano muzyki w wykonaniu laureata, ale niestety z płyty⁸².

Wcześniej jednak Rafał Blechacz niejednokrotnie już grał dla nakielan. Z koncertem wystąpił np. 14 X 1998 roku podczas obchodów Święta Edukacji Narodowej, grał też 17 X 2004 roku⁸³. Koncert młodego pianisty był także punktem kulminacyjnym programu artystycznego z okazji obchodów 213. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja⁸⁴.

Reasumując: w sześćdziesięcioletniej powojennej historii Nakła nad Notecią, miasteczka liczącego w 1945 roku nieco ponad 10 tysięcy mieszkańców, zaś obecnie dwa razy tyle, nie brakowało i nie brakuje wydarzeń o charakterze muzycznym. Mieszkańcy mieli i mają sposobność uczestniczyć w wydarzeniach muzycznych o różnym charakterze począwszy od występów artystów estradowych, poprzez wydarzenia ściśle związane z rocznicami, czy świętami państwowymi po cykliczne imprezy o charakterze kulturalno-muzycznym, które na stałe wpisały się do kalendarza kulturalnego Nakła. Głównym organizatorem i kreatorem większości imprez o charakterze kulturalnym i muzycznym jest Nakielski Ośrodek Kultury. W ostatnich latach dołączyły do niego, m.in. jako organizatorzy Przeglądów Piosenki Chrześcijańskiej, środowiska kościelne. Nie bez znaczenia są także inicjatywy społeczne, jak choćby działalność Orkiestry Dętej OSP, Młodzieżowej Orkiestry Dętej Zespołu Szkół Żeglugi Śródlądowej, czy chórów „Soli Deo” oraz „Jedność”.

⁸⁰ Sprawozdanie NOK z działalności merytorycznej za rok 2004.

⁸¹ Swoistego rodzaju sentymentalny wydzźwięk ma notatka zamieszczona w „Czasie Nakła” ze stycznia 1997 roku (nr 1) informująca, że „Dziesięcioletni Rafał Blechacz z Nakła zajął I miejsce na XIII Ogólnopolskim Konkursie Pianistycznym im. J.S. Bacha w Gorzowie [...] Zapytany o marzenia stwierdził, że chciałby zagrać na Konkursie Chopinowskim”.

⁸² „Czas Nakła” nr 43, 27 X 2005; nr 45, 10 XI 2005.

⁸³ Sprawozdania NOK z działalności merytorycznej za lata 1998, 2004.

⁸⁴ „Czas Nakła” nr 1, 6 I 2005; informacja zawarta w kalendarium wydarzeń za rok 2004; sprawozdanie NOK z działalności merytorycznej za rok 2004.